

Két mandulám, mint óriási kő,
Megszámoltam, van tizenkét bárányhímlóm,
És még valami, ami már tizenhét,
Nem gondolod, hogy arcom kicsit kék?
A lábam béna, a szemem lila —
Ez nem lehet más, csak influenza.
Zihálok és fulladok, köhögök és tüsszögök,
A bal lábam egész biztos eltörött —
Fáj a csípóm, ha mozgatom az állam,
Megrándult a bokám és behorpadt a hátam,
Úgy érzem, leszakad a derekam.
Hőmérsékletem harminckilenc-három.
Agyam összement, nem hallok semmit sem.
Van egy nagy lyuk belül a fülemben.
Szálka van a körmömben és a szívem — Mi?
Mi van? Hogy is mondtad?
Azt mondtad, hogy ma ... hogy ma szombat van?
Ja, akkor szia, a játszótéren várnak.”

Shel Silverstein

A könyv által adott tanácsok megfogadása után, a gyermekeket biztosan nem fogják jellemezni a fenti tünetek. A kötetet minden pedagógus és szülő kezébe ajánljuk, jó lenne, ha az iskolai könyvtárak is beszereznék több példányban. A szakemberek számára is imponáló a kötet végén felsorolt amerikai szakirodalom.

PONT Kiadó, H-1300 Budapest 3, Pf. 215. (1260 Ft)

NANSZÉKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
főiskolai tanár, a neveléstudomány kandidátusa
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Könyv az önismeret sarkpontjairól

A kötet két szerző, *Koncz István* és *Kovács József* munkája, hét fejezetre oszlik, átfogva a téma kutatási területeit. Gazdag szakirodalmi ajánlással is él. A fejezetek további részfejezeteket tartalmaznak, amelyek az önismeret sajátosságaira, illetve az optimális önismereti szint kialakításához és a további tennivalókhoz adnak támpontot.

Simon Katalin, a szerkesztő, impozáns bevezetőjében arra hívja fel az olvasó figyelmét, hogy az én-erős személyiség megteremtésének fontos feltétele a reális önismeret kialakítása, melynek szükségét egyre több ember érzi és elismeri. Az önismereti készségek kialakulása, önmagunk mind tökéletesebb megismerése és megértése sokirányú, bonyolult és hosszú folyamat eredménye. A kutatások bizonyítják, hogy az egészséges fejlődéshez nélkülözhetetlen a szociális környezet ön-erősítő szerepe. Az önértékelési szint kívülről történő befolyásolására leginkább a pedagógus alkalmas: tanítványairól kialakított véleményének és kapcsolatának minőségén túlmenően tudatosan szervezett személyiségfejlesztő tevékenységével.

A kötet két kandidátusi disszertáció alapján mutatja be a 10-18 éves korosztály önismereti — önértékelési szintjének sajátosságait és fejlesztésének mai lehetőségeit, miként erre az új tantervi koncepciók ösztönöznek.

Az önismereti igény növekedését indokolják a társadalmi- és életfeltételek, a különböző szokásokkal, értékekkel, életformával történő szembesülések, a gyarapodó — kezelendő indulatok, az érzelmi feszültségek, konfliktusok, összeütközések. A nevelési gyakorlatot segítő pedagógiai szakírók megegyeznek abban, hogy *az én fejlődése* központi problémája nemcsak a személyiségfejlődésnek, de az egész iskolai nevelésnek is.

A téma elméleti háttérben elsősorban az önértékeléssel összefüggő fogalmak jelennek meg. A kiemelt szakirodalmi művek e kulcsfogalmak szerves kapcsolatára utalnak. A kialakult önismertet magába foglaló éntudat és az önértékelés az öntudaton alapul, mely feltétele az önismeretnek. A megismert és elfogadott, változtatásra ítélt kép az elképzelt és megvalósításra kerülő képpel együtt alkotja az énképet.

A szerzők a szakirodalom figyelembevételével bemutatják az önismeret fejlődését, s a videomagnót mint önismeret-fejlesztő tükröt értékelik. Ebből erednek alapkérdések is: mennyire vonható be a videomagnetofon a 14-18 éves tanulók önismereti szintjének feltárásába, önismeretük fejlesztésében? Mely lehetőségeket tudunk a videotechnika alkalmazása során önismeret fejlesztésére használni? Milyen mértékben lehet alkalmazni önismereti metódusokat, játékvariációkat a serdült ön-azonosságának stabilizálásában, „erős-énű” felnőtté fejlesztésükben?

A vizsgálatok célja az volt, hogy feltárják a gyermekek önismereti szintjének, önmagukról alkotott képének jellemzőit, illetve azt: hogyan lehet segíteni a tanulók önmeghatározását, dinamikus én-kép feltárását, önmegismerési és önnevelési tevékenységük tudatos fejlesztését.

Kutatói módszereikben szerepelt az önjellemzés, a társak jellemzése, „milyennek ismered magad?” — önismereti kérdéssor, önképezés 12 tulajdonság alapján, a tulajdonságiskola, a Radnai-féle rangsorolási eljárás és a Rawen-teszt.

A könyvből megismerhetjük a 10-18 évesek önismeretének sajátosságait, ebben a 10-14 évesek önképét, társképét, szülői és tanári képét, valamint valamit a 10-14 éves korosztály önismereti és önértékelési szintjét. További információhoz juthatunk a 14-18 évesek önismereti térképéről s a fejlesztés eredményeiről.

A pedagógusok, a tanító-tanárjelöltek a hetedik fejezettel gyarapodhatnak igazán, ahol ajánlások jelennek meg az optimális önismereti szint kialakításához. A 10-14 éves korosztály egyéni tennivalóit, a szülők és pedagógusok, valamint a referencia-csoportra háruló feladatait ismerhetjük meg. Megtanulhatjuk a videós fejlesztő eljárásokat 14-18 éves korban, a szükséges légkör kialakulását segítő módszereket, de válogathatunk az önismeret-fejlesztő gyakorlatokból is.

A könyv rendkívüli érdeme, hogy jól kapcsolódik össze benne az elmélet és a gyakorlat, s megmutatja, hogy mindez hogyan realizálódhat a pedagógiai folyamatban, hogyan alkalmazhatjuk a folyamatos és rendszeres pedagógiai munkában, a tanulók fejlesztésében.

A tennivalókban megfogalmazódnak azok az igények is, hogy az egészséges önismereti szint kialakításában mit tehetnek a pedagógusképző intézmények, a pedagógusok és a szülők.

A kötet nyomán mindenképpen érdemes újragondolnunk az iskolák pedagógiai munkáját, a szülők nevelési módszereit, a tanár-diák viszony alapvető kérdéseit.